

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Muu järjestö

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Mielenterveyden keskusliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Oskari Korhonen, oskari.korhonen@mtkl.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan lakien soveltamiskäytännöissä on ollut epäselvyyttä siitä, milloin sovelletaan sosiaalihuollon ja milloin terveydenhuollon lainsäädäntöä. Kuntien käytännön operatiivisessa toiminnassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutehtävät menevät sekaisin. Kunnalla ja laillisuusvalvojalla on voinut olla eriävä käsitys siitä, milloin jokin palvelu on terveydenhuoltoa ja

milloin sosiaalihuoltoa. Tällöin palvelua olisi tarkasteltava objektiivisin kriteerien ja selvitettävä, vastataanko sillä sosiaaliseen palvelutarpeeseen vai lääketieteelliseen hoidon tarpeeseen.

Esityksessä tällaisen tulkintatilanteen punnintaperiaatteena toimisi kuitenkin "asiakkaan etu". Asiakkaan etu on yksilökohtaisesti arvioitavissa, jolloin sama palvelu voitaisiin teoriassa tulkita yhden asiakkaan edun mukaisesti sosiaalipalveluksi ja toisen asiakkaan edun mukaisesti terveystaloudelliseksi. Säännös ei siten vastaa selkeällä tai tarkoituksenmukaisella tavalla niihin kahteen tarpeeseen, jotka säännöksellä historiallisesti on ollut: 1) taata yksittäiselle henkilölle tämän tarvitsema palvelu soveltamalla tämän edun mukaisesti sosiaalihuollon tai terveydenhuollon sääntelyä ja 2) selvittää epäselvissä tilanteissa, kumman sääntelykokonaisuuden piiriin jokin tietty rajapinnalla oleva palvelu kuuluu.

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Yhteisösosiaalityö on lähtökohtaisesti kannatettava sosiaalipalvelujen muoto. Yhteisösosiaalityössä voidaan ajatella olevan tietyllä tapaa kyse rakenteellisesta sosiaalityöstä, tai ainakin nämä kaksi työn muotoa tukevat hyvin toisiaan. Työn suunnittelussa on syytä hyödyntää hyvinvointialueiden vanhus- ja vammaisneuvostoja.

Yhteisösosiaalityötä toteutetaan jo nykyisinkin, mutta erillinen yhteisösosiaalityötä koskeva säännös vahvistaisi yhteisösosiaalityön asemaa. Säännöskohtaisissa perusteluissa (s.104) todetaan, että yhteisösosiaalityö ei ole varsinainen sosiaalipalvelu vaan sosiaalityön työmuoto, johon linkittyy myös etsivä työ. Yhteisösosiaalityöstä ei tehdä hallintopäätöstä kuten yksittäisen asiakkaan tai perheen asiassa, jolloin yhteisösosiaalityön toteuttaminen ei myöskään synnyttäisi sosiaalihuollon asiakkuutta samalla tavalla kuin tavanomaisesti. Koska yhteisösosiaalityö ei edellytä asiakkuutta, on tärkeää huomioida se, mitä säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 104) tuodaan esille, että alueilla tulisi sopia toimivat käytännöt ja toimintamallit tuen tarpeessa olevien henkilöiden sosiaalihuoltolain 36§:n mukaisen palvelutarpeen arvioinnin käynnistämiseksi. On tärkeää varmistaa se, että ihmiset ohjautuvat yhteisösosiaalityön parista myös tarvittaessa palvelutarpeen arvioinnin piiriin. Tämä on tärkeä asia myös siltä kannalta, että säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 104.) korostetaan, että yhteisösosiaalityöllä on erityinen merkitys erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnille. Heillä voi olla usein myös vaikeuksia hankkia ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sinänsä on kannatettavaa, että mielenterveyden edistäminen on laajasti myös kunnan tehtävänä. Riskinä nyt esitettävässä sääntelyssä on kuitenkin se, että taloudellisen kannustimen (jatkossa kunta

ei vastaa ennaltaehkäisevän tehtävänsä laiminlyönnistä, koska se ei rahoita alueellisia sosiaali- ja terveystalvveluja).

Mielenterveyden edistämislle tulee määritellä selkeät kriteerit ja tarvittaessa säätää ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetun lain kaltainen säädös, jossa kunta velvoitetaan edistämään mielenterveyttä, tuottamaan tehdystä edistämistyöstä säännöllisesti tietoa ja nimeämään tähän toimintaa koordinoiva ja seuraava toimielin. Lisäksi aluehallintovirastoille tulisi antaa asianmukainen valvontavalta myös kuntien vastuulla olevaan mielenterveyden edistämiseen.

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Päiväkeskustoiminta ja tilapäinen majoitus ovat sinänsä kannatettavia ja asiakkaan tuen tarpeeseen vastaavia palveluja.

Jatkossa päiväkeskustoiminta ja tilapäinen majoitus olisivat kuitenkin ainoa sosiaalihuoltolain 3 lukuun kunnan järjestämisvastuuseen sijoitettu päihdetyön erityispalvelu. Kun nykyisen päihdetyötä koskevan säännöksen sisältö siirretään sosiaalihuoltolain 4 lukuun, heikennetään muutoksella asiakkaan asemaa ja oikeuksia ja todennäköisesti myös käytännössä päihdepalvelujen saatavuutta.

Mikäli päiväkeskuspalvelussa ja tilapäisessä majoituksessa on mahdollisuus asioida anonyymisti, olisi selkeyden vuoksi syytä eriyttää nämä palvelut omaan pykäläänsä, esimerkiksi 24 a §:ksi. Näin systematiikka ohjaa siihen, että muista päihdepalveluista tulee antaa valituskelppoinen hallintopäätös, mutta anonyymiin asiointiin perustuissa palveluissa ei.

2.4 Ovotko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Muutokset ovat tarkoituksenmukaisia.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa selvennetään sitä, mitä järkyttävät tilanteet voisivat olla. Kuitenkin myös varsinaisessa säännöksessä olisi informatiivisuuden vuoksi syytä mainita, että järkyttävä tilanne voi olla sekä yhteisöllinen (kuten suurpalo) tai henkilökohtainen (kuten oman asunnon tuhoutuminen tulipalossa).

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi kuvata laajemmin riippuvuussairauksien ja niihin vastaavien riippuvuuspalvelujen kirjoa. Rahapeli-riippuvuuden lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluissa tulee kyetä vastaamaan tuen ja hoidon tarpeisiin, jotka seuraavat esimerkiksi läheis-, seksi- tai sijoitusriippuvuudesta.

Kuten aiemmin todettu, kun nykyisen päihdetyötä koskevan säännöksen sisältö siirretään sosiaalihuoltolain 4 lukuun, heikennetään muutoksella asiakkaan asemaa ja oikeuksia ja todennäköisesti myös käytännössä päihdepalvelujen saatavuutta.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kun nykyisen mielenterveystyötä koskevan säännöksen sisältö siirretään sosiaalihuoltolain 4 lukuun, heikennetään muutoksella asiakkaan asemaa ja oikeuksia ja todennäköisesti myös käytännössä päihdepalvelujen saatavuutta.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sosiaalityöntekijän tavoittaminen sosiaalihuollossa on voinut olla haastavaa ja laillisuusvalvonnassa on kiinnitetty kuntien huomiota siihen, että pelkästään yhteydenottomahdollisuuden tarjoaminen esimerkiksi lastensuojelussa ei ole riittävää, vaan sosiaalityöntekijän on aktiivisesti osallistettava asiakasta asiassaan, esimerkiksi tapaamisia säännöllisesti ehdottamalla. Siksi velvollisuus kirjata riittävät tapaamiset ja toteuttaa niitä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja muiden henkilöiden kohdalla on tervetullut uudistus.

On kannatettavaa, että erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön omatyöntekijän tai hänen kanssaan tekevän työntekijän on oltava virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. Sosiaali- ja terveysministeriön tilaamassa selvityksessä (s. 28, 45), joka käsitteli julkisen vallan käyttöä sosiaalityössä, tuotiin esille, että sosiaalihuoltolaissa erityistä tukea tarvitsevat henkilöt ovat ainoa asiakasryhmä, joiden kohdalla palvelutarpeen arviointi on säädetty virkasuhteisen sosiaalityöntekijän vastuulle. Selvityksessä ehdotettiin, että sosiaalihuollon prosessista vastaavan sosiaalihuollon ammattihenkilön tulee olla julkisen vallan käyttöön oikeutettu viranhaltija ainakin sellaisissa asiakastilanteissa, joissa omatyöntekijänä toimiminen edellyttää sekä suunnitelmallista työtettä että päätösten tekoa. Kun erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön palvelutarpeen arvion tekee virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä niin usein arvion tekijä jatkaa myös omatyöntekijänä, joten tämä olisi

johdonmukaista. Selvityksessä tuotiin myös esille, että asiakkaan näkökulmasta on toivottavaa, että sama työntekijä toteuttaa sekä palvelutarpeen arvioinnin että sen jälkeisen työskentelyn.

Lähde: Sosiaalityön tulevaisuus – sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:47)

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen toteuttamista muita sote-palveluja. Esitysluonnoksen mukaan hallitusohjelman tavoitteena on ollut madaltaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saamisen kynnyksiä, parantaa sen oikea-aikaisuutta ja saatavuutta osana peruspalveluja. Samoin hallitusohjelmassa korostetaan mielenterveyspalvelujen saatavuuden parantamisen ja laadun kehittämistä osana sote-uudistusta, mikä on myös STM:n vuoden 2016 arviomuistion (Arviomuistio: mielenterveyslain ja päihdehuoltolain palvelut) keskeinen tavoite. (esitysluonnoksen s . 6)

Esitysluonnoksessa sosiaalihuollon mielenterveystyötä ja palveluja sekä päihdetyötä ja päihde- ja riippuvuuspalveluja koskeva sääntely on esitetty siirrettäväksi sosiaalihuoltolain 4 lukuun omaksi 33 b §:kseen. Kyseinen 4 luku koskee sosiaalihuollon toteuttamista ja menettelyä esimerkiksi hallintopäätösten tekemisessä, eikä ole tarkoituksenmukainen paikka sijoittaa säännöksiä, joiden luonnollisempi paikka olisi sosiaalipalveluja koskevassa 3 luvussa, mikäli asiakkaan oikeutta mielenterveys- ja päihdepalveluihin ei haluta heikentää.

4 luvussa sijaitessaan säännökset poistuvat kunnan (hyvinvointialueen) järjestämisvastuun piiristä, jos samalla poistetaan 3 luvun 14 §:stä (tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut) maininnat mielenterveystyöstä (kohta 11) ja päihdetyöstä (kohta 10). 4 luvussa sijaitessaan säännökset eivät saisi samanlaista sitovuutta kuin aiemmin 3 luvussa, erityisesti sen 14 §:ssä, sijaitessaan.

Mikäli mielenterveystyön ja päihdetyön pääasiallinen toteuttamisvastuu siirretään tällä tavalla terveydenhuoltoon (tätä tulkintaa tukee myös esitysluonnoksen s. 107, jossa korostetaan sosiaalisen kuntoutuksen tarpeen arvioinnissa mahdollisuus saada kuntoutusta terveyspalvelujärjestelmästä tai muista kuntoutuspalveluista), heikennetään sosiaalihuollon yleistä periaatetta, jonka mukaan avun tarve ei ole sidoksissa diagnoosiin tai täsmälliseen sairauden määrittelyyn, vaan tosiasialliseen toimintakyvyn heikkenemisestä tai muusta vastaavasta syystä seuraavaan tuen tarpeeseen.

Tässä esitetty sääntely ei siksi vastaa esityksen tavoitteeseen parantaa mielenterveyspalvelujen tai päihdepalvelujen vaikuttavuutta ja saatavuutta.

Vaikka hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että muut yleiset sosiaalipalvelut ovat käytettävissä päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, lakiesityksen 33 b §:ssä sijaitessaan erityisesti mielenterveystyötä koskevat säännökset eivät ole kunnan järjestämisvelvollisuuden piirissä samalla

tavalla kuin mitä ne olisivat lain 24 §:ssä. Päihde- ja mielenterveysongelmien huomioiminen pitkälti vain lain 4 luvussa tekee päihde- ja mielenterveysongelmista vain muiden palvelujen yhteydessä huomioitavan näkökulman, sen sijaan että ne olisivat itsessään järjestämisvelvollisuuden piirissä olevia palveluita.

Mielenterveystyö ja mielenterveyspalvelut tulee säilyttää sekä asiakkaan aseman ja oikeuksien turvaamiseksi että nykyisen sosiaalihuoltolain systematiikan säilyttämiseksi lain 3 luvussa tuen tarpeita vastaavien sosiaalipalvelujen luettelossa (14 §) sekä palvelujen sisältöä täsmentävässä 25 §:ssä. Palvelujen sisällön kuvaaminen sosiaalihuoltolain määritelmäpykälässä (3 §) on myös tarpeetonta ja monimutkaistaa lain systematiikkaa, vähentää sen informatiivisuutta ja vaikeuttaa sen tulkintaa.

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perutelut kyllä vastaukselle:

Lakiin tulisi lisätä päihdehuoltolain 7 §:n subjektiivista oikeutta vastaava säännös ja harkita vastaavanlaisen subjektiivisen oikeuden ulottamista myös mielenterveyspalveluihin, jotta palvelut saadaan turvattua ja niihin pääsyä edistettyä sen sijaan, että asiakkaiden asemaa tosiasiaassa heikennetään, kuten nyt käsillä oleva ehdotus tekee.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa on otettava huomioon koko perhe ja perheen tuen tarpeet. Tämän olisi syytä näkyä myös säännösten osalta. Tässä yhteydessä tulisi säätää myös perheen ja muiden läheisten oikeudesta mielenterveyspalveluihin samalla tavalla kuin mitä voimassa olevan päihdehuoltolain 7 §:ssä on säädetty perheen ja muiden läheisten subjektiivisesta oikeudesta tuen tarpeita vastaaviin päihdepalveluihin.

Tulevaisuudessa ehkäisevä päihdetyö on sekä kunnan että hyvinvointialueen tehtävä. Perustelujen mukaan päihdetyön osalta ehkäisevän sääntelyn tarvetta ei ole arvioitu, koska ehkäisevästä päihdetyöstä säädetään jo ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetussa laissa.

Ehkäisevän päihdetyön lain 5 §:ssä säädetään muun muassa kunnan velvollisuudesta nimetä ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin. Kunnat noudattavat tätä velvollisuutta vaihtelevasti. Vaikka tilanne on ajan myötä parantunut, vain 77 prosenttia kunnista on nimennyt lain edellyttämän toimielimen.

Hallituksen esityksessä HE 56/2021 vp esitetään, että ehkäisevän päihdetyön järjestämisvelvollisuus olisi jatkossa myös hyvinvointialueella. Tuossa esityksessä ei ole kuitenkaan laajennettu aluehallintoviraston valvontavaltaa riittäväällä tavalla. Lakiehdotuksen mukaan aluehallintovirastot ”ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukevat toimialueensa kuntia ja hyvinvointialueita ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä”, mutta eivät säännöksestä puuttuvan valvontavallan ja siihen liittyvien valvontakeinojen ja valvontaa tehostavien hallinnollisten seuraamuksien (kuten uhkasakko) voi valvoa toimintaa siinä määrin kuin muiden sote-palvelujen järjestämistä ja tuottamista. Valvontavallan puute on johtanut tilanteeseen, jossa kunnat rikkovat

niiden lakisääteisiä velvollisuuksia jo siitä lähtien, että ne eivät nimeä lain edellyttämiä toimielimiä. Tällöin myös varsinaisen ehkäisevän päihdetyön laadun selvittäminen on aluehallintovirastoille haasteellista, koska kunnalla ei ole toimielintä, jonka velvollisuutena olisi kerätä ja tuottaa aluehallintovirastojen tarvitsemaa tietoa ehkäisevän päihdetyön toteuttamisesta.

Kun nyt käsillä olevassa esitysluonnoksessa ei myöskään tuoda ehkäisevää päihdetyötä riittävän tehokkaan valvonnan piiriin, ei tämänkään esityksen voida katsoa juurikaan parantavan ehkäisevän päihdetyön toteutumista.

Lähde:

Warpenius, Katariina – Markkula, Jaana: Ehkäisevän päihdetyön rakenteet kunnissa ovat vahvistuneet – tuloksia vuosien 2020 ja 2016 kuntakyselyistä. THL – Tutkimuksesta tiiviisti 26/2020. (https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140537/URN_ISBN_978-952-343-541-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Ks. kohta 2.2

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Vastuun selkeä osoittaminen on tässä kannatettavaa.

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Ks. kohta 2.5

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnhjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Työnohjauksen laajentaminen on tervetullut uudistus.

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Ei

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Mahdollisuuden poistaminen siksi, että sitä ei juuri käytetä, ei ole tarpeen.

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Vaikutustenarviointi on lyhyt ja esimerkiksi asiakkaan ja potilaan asemaa koskevan arvioinnin osalta ennemminkin tavoitteenomainen kuin realistinen. Esimerkiksi väite stigman vähentymisestä erityislakien kumoamisella on kyseenalainen, kun esimerkiksi mielenterveyden häiriöiden yhteiskunnallisen stigmatisoinnin juuri ei ole ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sääntelyratkaisun aiheuttama. Samoin esityksessä ei tunnisteta riittävällä tavalla problematiikkaa,

joka seuraa päihde- ja mielenterveyspalveluita koskevan sääntelyn sijoittamisella sosiaalihuoltolain 4 lukuun 3 luvun asemesta.

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Korhonen Oskari
Mielenterveyden keskusliitto ry - Oskari Korhonen, Riikka Mettälä